

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM		
Spisový / skartační znak	2023/2024	1.1.3 A10
Vypracoval:	Mgr. Karla Peterková, ředitel školy	
Schválil:	Mgr. Karla Peterková, ředitel školy	
Pedagogická rada projednala dne	30. 8. 2023	
Směrnice nabývá platnosti dne:	1. 9. 2023	
Směrnice nabývá účinnosti dne:	1. 9. 2023	

Charakteristika MPP

ZŠ Dobratice má v letošním školním roce 2023/2024 **118 žáků v sedmi třídách.**

Vzhledem k velikosti školy je postaven náš Minimální preventivní program (dále MPP) na osobní znalosti jednotlivých žáků a jejich rodinného prostředí. Zaměřuje se na výchovu a vedení žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a emočně sociální rozvoj a komunikační dovednosti. Podporuje vlastní aktivity žáků, různorodé formy aktivit, zapojení celého pedagogického sboru školy a klade důraz na spolupráci s rodiči. Je průběžně vyhodnocován na pedagogických radách a na závěr školního roku je hodnocena kvalita a efektivita zvolených strategií. Toto hodnocení je rovněž součástí třídních schůzek a také výroční zprávy o činnosti školy. Každý školní rok přináší nové problémy, ale také podněty a nápady, které nás vedou k dalšímu zefektivnění a zkvalitnění vlivu na žáky.

Cíle minimálního preventivního programu (dále jen MPP):

Zaměřuje se na předcházení rozvoje rizik, které směřují k negativním projevům v chování žáků, především jsou to:

agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, záškoláctví, závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů spektrum poruch příjmu potravy, negativní působení sekt, sexuální rizikové chování,

Přehled změn ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných platných v aktuálním znění

Realizace MPP

Školní metodik prevence

Metodické a koordinační činnosti

- Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

- Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
- Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
- Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně – vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.
- Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.
- Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence rizikového chování.
- Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového/nežádoucího chování.
- Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
- Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Žáci školy

Žáci jsou vedeni k zdravému sebevědomí, správnému hodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, k poznání sebe sama, k zvládnutí stresu, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci léků a jiných návykových látek (ve spolupráci s rodiči).

Pedagogičtí pracovníci

V rámci realizace ŠVP mají všichni pedagogičtí pracovníci:

- povinnost upozorňovat žáky na nebezpečí na Internetu, ale také na nebezpečí vzniku závislosti na počítačových hrách,
- informovat rodiče jak na školním webu, tak na třídních schůzkách (přílohy) a podle potřeby i při individuálních konzultacích o problematice prevence,
- usilovat o eliminaci šikany na škole.

Aktivity školy

Aktivity školy jsou cíleně směřovány na efektivní specifickou primární prevenci, rozpoznání a zajištění pomoci včasné intervence nebo krizové intervence zejména v případech:

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

- traumatických zážitků - domácího násilí, šikanování, násilného chování, týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání, ohrožování výchovy dítěte, rizikových projevů sebepoškozování experimentování s návykovými látkami (legální a nelegální návykové látky),
- rizikových stravovacích návyků vedoucích k poruchám příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie), kde klademe důraz i na spolupráci s rodiči, se školní jídelnou a školní družinou.

Pokračujeme v preventivních prožitkových programech, které se nám osvědčily. Pro žáky budeme hledat vhodné programy dle aktuální nabídky, a to zejména v oblasti nabízených preventivních programů a besed. Jedná se především o aktuální nabídky:

- Terénní služby Rebel,
- odboru sociální péče, oddělení sociálního poradenství pro mládež,
- Policie ČR,
- Centra Nové Naděje ve Frýdku-Místku,
- sdružení Renarkon,
- Slezská diakonie – preventivní program,
- charitativní akce KRABICE OD BOT,
- Abraka muzika - interaktivní didaktické hudební divadlo,
- Centrum LOCIKA – Bubnovačka,
- Fond SIDUS –podpora pro nemocné a potřebné,
- charitativní akce pro Medicu Třinec.

Aktivity zaměřené na:

Pedagogické pracovníky školy

Informace o platných předpisech z oblasti sociálně patologických jevů, dále pak o nových předpisech a jejich návaznosti na školní řády.

- Informace o kontaktech na specializovaná pracoviště sociální pomoci.
- Přístup k materiálům získaným ze setkání metodiků prevence a dalších vzdělávacích akcí.
- Účast pedagogů na akcích pořádaných Pedagogicko-psychologickou poradnou Frýdek-Místek a jiných vzdělávacích center.
- Pomoc při komunikaci třídních učitelů s rodiči a institucemi.

Žáky

Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů v ŠVP:

Oblast Člověk a jeho svět:

1. ročník

Místo kde žijeme (bezpečná cesta do školy)

Lidé kolem nás (pravidla slušného chování)

Člověk a jeho zdraví (lidské tělo)

Základní škola a mateřská škola Dobruvice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

2. ročník

Místo kde žijeme (školní režim a řád)

Lidé kolem nás (příbuzenské vztahy)

Člověk a jeho zdraví (hygiena, lidské tělo...)

3. ročník

Místo kde žijeme (naše obec)

Člověk a jeho zdraví (volný čas, zdravá výživa)

4. a 5. ročník

Člověk a jeho zdraví (prevence zneužívání návykových látek a prevence osobního ohrožení)

Aktivity zaměřené na rodičovskou veřejnost

Na třídních schůzkách zařazovat témata primární prevence a ve spolupráci s třídními učiteli předjednat aktuální problémy z oblasti rizikového chování.

K informovanosti rodičů dále využít školní webové stránky, vnitřní informační systém školy, případně besedy s odborníky.

V případě potřeby realizovat individuální pohovor s rodiči na toto téma, využít výchovného poradce, školního metodika prevence.

Další programy a akce školy s preventivním charakterem

Využití nabídky:

Policie ČR k organizaci besed

Zdravověda

Dopravní výchova

Ozdravný pobyt

V Dobruvicích dne: 30. 8. 2023

Mgr. Karla Peterková
ředitelka školy

Přílohy:

1. Školní preventivní strategie
2. Program proti šikanování
3. Materiál pro rodiče o nebezpečí Internetu
4. Seznam institucí a organizací v oblasti prevence v regionu.

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

Příloha č. 1

Školní preventivní strategie

Školní preventivní strategie (ŠPS) je dlouhodobým preventivním programem školy, který je součástí školního vzdělávacího programu. Vychází z omezených časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu.

ŠPS poskytuje podněty ke zpracování Minimálního preventivního programu v souladu s **Metodickým pokynem k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních** vydaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

V rámci primární prevence sociálně patologických jevů u žáků se budeme zaměřovat na:

a) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

- záškoláctví
- šikana, rasismus
- vandalismus, kriminalita
- užívání návykových látek (tabák, alkohol)

b) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- domácího násilí
- týrání a zneužívání dětí
- ohrožování mravní výchovy mládeže
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

Základem preventivní práce v naší škole je kvalitní každodenní život školy, podpořený dodržováním Řádu školy, stejně jako nácvičku zdravého životního stylu.

V rámci vyučovacích hodin proto využíváme co nejvíce podněty otevřené výuky, projektovou výuku, kritické myšlení a zážitkovou pedagogiku. Součástí učebních plánů některých předmětů jsou také vybraná preventivní témata, zvolená s ohledem na věk žáků.

Cíle školní preventivní strategie

Hlavním cílem dlouhodobé preventivní strategie školy je vytvoření bezpečného prostředí, pozitivního sociálního klimatu školy, které pomůže předcházet šikaně a co nejdříve zachytí varovné signály šikany v raných stádiích.

V oblasti prevence patologických jevů je soustavně působeno na všechny žáky školy. Zvláštní pozornost je pak věnována žákům patřícím do rizikových skupin – například neúspěšným žákům, žákům ze sociálně slabých rodin, apod.

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům,
- schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí,
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi,
- schopné řešit, případně nalézt pomoc pro řešení problémů,
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám,
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek.

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy

Žáci společně s pedagogy dosahují splnění tohoto cíle zejména pomocí nácviku klíčových kompetencí. Jedná se hlavně o Kompetence k řešení problémů, Kompetence komunikativní, Kompetence sociální a personální a Kompetence občanské, které prolínají v každém ročníku různými předměty.

K dosažení hlavního cíle směřuje práce žáků pod vedením učitelů na následujících tematických okruzích školní preventivní strategie:

rozvoj sebepoznání, růst sebevědomí, práce s emocemi, komunikační dovednosti, jak se bránit manipulaci, řešení konfliktů a rozhodování, zvládání stresových situací, spolupráce a vrstevnický tlak, smysl života a plánování, informace.

V souladu s hlavním cílem je cílem naší školní preventivní strategie podpora zdravého životního stylu žáků.

Pedagogičtí pracovníci vedou žáky k rozvíjení rovnováhy tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, pocitem tělesného i duševního blaha.

Nezastupitelnou úlohu v získávání dovedností potřebných pro dosažení všech stanovených cílů mají průřezová témata, která jsou integrována do jednotlivých předmětů, ale prakticky prolínají celým životem školy. Pro účely prevence sociálně patologických jevů jsou nejvhodnější tato témata:

- **Osobnostní a sociální výchova,**
- **Výchova demokratického občana,**
- **Multikulturní výchova**
- **Mediální výchova.**

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

Příloha č. 2

Program proti šikanování

Program proti šikanování vychází z Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení Č.j. MSMT-22294/2013-1 a je součástí školního Minimálního preventivního programu. Je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu.

1. Cíl programu

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Škola se zaměří na rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky ve třídách i mezi žáky a učiteli, a to bez ohledu na to, zda tam k projevům šikany již došlo či ne.

2. Odpovědnost za plnění programu

Na tvorbě i realizaci programu se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci.

Jeho koordinace je v kompetenci ŠMP.

Za realizaci a hodnocení je odpovědný ředitel školy.

3. Charakteristika šikanování

Popiš šikanování:

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování.

Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování různých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti. Škola má povinnost předcházet všem náznakům násilí a šikanování. Šikanování v jakékoli formě a podobě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Samotní pedagogičtí pracovníci nesmí svým jednáním s některými žáky a chováním vůči nim podněcovat zhoršování vztahů směřující k šikanování těchto žáků jejich spolužáky.

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

- je cílené vůči jedinci nebo skupině
- je obvykle opakované, často dlouhodobé
- jeho záměrem je oběti ohrozit, ponížít či zastrašit
- oběť se mu neumí bránit a dlouhodobě trpí

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

Šikana není:

jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt, vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor.

Projevy šikanování:

Šikanování má ve svých projevech různou podobu.

Mezi základní formy šikany patří:

- verbální šikana,
- přímá a nepřímá psychická šikana (součástí je kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií.),
- fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku obětí),
- smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.),

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu.

Příklady přímých znaků šikany:

- soustavné posměšné poznámky,
- nadávky, hrubé žerty,
- hanlivá přezdívka na adresu určitého žáka, pokud to tento žák těžko snáší a trpí tím jednostranné vyžadování věcných či peněžních darů jeden žák vystupuje vůči druhému v roli „sluhy“ či „otroka“,
- často opakované pošťuchování, strkání, údery,
- poškozování věcí,
- na žáka je vyvíjen nátlak k vykonávání nemorálních až trestných činů.

Příklady nepřímých znaků šikany:

- potenciálně šikanovaný žák se o přestávkách zdržuje stranou od ostatních, nemá kamarády,
- přestávky tráví v bezpečné blízkosti učitelů nebo mimo třídu a vymýšlí si záminky, aby nemusel být ve třídě,
- jeho prospěch se nevysvětlitelně zhoršuje, nesoustředí se na učení,
- má často poškozené nebo rozházené věci, často se mu „záhadně“ ztrácí,

Při týmových sportech bývá volen mezi posledními, působí smutně, stísněně, často chybí z nejasných důvodů, nevolnost, bolení hlavy... má-li promluvit před třídou, je nejistý a ustrašený.

Rodiče žáků se doporučuje upozornit zejména na to, aby si všímali těchto možných příznaků šikanování

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi,
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by se telefonovalo apod.
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem,

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

- nechť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo),
- dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach. Ztráta chuti k jídlu,
- dítě chodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem,
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníz na svačinu)
- má neklidný spánek, křičí ze snu, např. „Nechte mě!“
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně,
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě. Odmítá svěřit se s tím, co je trápí,
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze,
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí,
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům,
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.),
- dítě se vyhýbá docházce do školy,
- dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.

Stadia šikanování:

1. Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

2. Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzické agrese.

3. Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabší“.

4. Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

5. Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

(zpravováno podle knihy Kolář, M. Bolest šikanování. Praha, Portál 2005)

4. Aktivity školy v prevenci proti šikaně:

V rámci ŠVP:

- Podporujeme solidaritu a toleranci mezi žáky.
- Rozvíjíme pozitivní mezilidské vztahy.
- Rozvíjíme jejich vzájemný respekt.
- Klademe důraz na dodržování zásad slušného chování.
- Uplatňujeme pomoc a spolupráci mezi žáky.
- Vytváříme podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit.

5. Odpovědnost školy

V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb. (školského zákona) má škola jednoznačnou odpovědnost za žáky, je povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování. Z toho důvodu musí pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

Z hlediska trestního zákona může šikanování žáků naplňovat podstatu trestných činů či provinění (dále jen trestných činů):

- Vydírání (§ 235)
- Omezování osobní svobody (§213)
- Útisku (§237)
- Ublížení na zdraví (§221-224)
- Loupeže (§ 234)
- Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (zvláště § 197 a)
- Poškození cizí věci (§ 257)
- Znásilnění (§ 241)
- Kuplířství (§ 204) apod.

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestního činu (§ 168, 167 trestního zákona).

Vymezení odpovědnosti:

Ředitel školy:

- Zajistí vzdělávání pracovníků v oblasti šikanování a sociálně patologických jevů obecně.
- Zajistí, aby žáci i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování.
- Zajistí doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti násilného chování a sociálně patologických jevů obecně.
- Zajistí, aby ve školním řádu byla jasně stanovena pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení.
- Zajistí v souladu s pracovním řádem pedagogických pracovníků dohled nad žáky v době vyučování i při školních akcích.

Spolupracuje se ŠMP a TU při řešení krizových situací

Školní metodik prevence jako součást ŠPP:

- Koordinuje plán proti šikanování.
- Spolupracuje s TU a vedením školy při řešení krizových situací.
- Spolupracuje s okresním metodikem, Policií ČR, orgány sociálně právní ochrany dítěte.
- Podílí se na prevenci rizikových jevů.

Třídní učitelé

- Na začátku školního roku informují žáky i rodiče, na koho se obrátit při problémech – TU, ŠMP, výchovný poradce, vedení školy, linka důvěry (např. Linka bezpečí 800 155 555 nebo 116 111 – bezplatně z celé ČR), pracovníci v PPP, orgány sociálně právní ochrany dítěte apod.
- Řeší okamžitě projevy rizikového chování (ve spolupráci s výchovným poradcem a ŠMP).

V průběhu školního roku diskutují se žáky o slušném chování i pozitivních mezilidských vztazích.

Všichni pedagogičtí pracovníci

- Rozvíjejí pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka,
- žáky k osvojení norem slušného chování,
- řeší okamžitě projevy rizikového chování (ve spolupráci s výchovným poradcem, ŠMP a TU),

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

- jednájí se žáky jako s partnery,
- udržují ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy,

V kritických situacích dají jasně najevo, že špatné chování nelze tolerovat, nesmí být lhostejní k projevům agresivity.

6. Krizový plán

a) První zahrnuje situace, kdy škola zvládne situaci řešit vlastními silami. Do této skupiny patří postupy pro počáteční stádia šikanování a rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádia šikanování.

b) Druhý zahrnuje situace, kdy škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a policií. Sem patří řešení případů pokročilé a nestandardní šikany, např. Výbuchu skupinového násilí vůči oběti.

c) Postup vyšetřování v případě, že jde o počáteční stádia šikanování – škola vyřeší situaci vlastními silami:

Pedagogický pracovník, který má podezření na šikanování, bude postupovat podle následujících pravidel:

1. Konfrontuje svá pozorování s třídním učitelem popřípadě dalšími kolegy, či se školním psychologem. Pokud pedagogický pracovník není třídním učitelem dané třídy, kontaktuje neprodleně příslušného TU a informuje jej o celé věci.

2. TU týž den oznámí zjištěné informace právě jednomu z následujících zaměstnanců školy: ředitelce školy, školnímu metodikovi prevence, výchovnému poradci a konzultuje s nimi další postup.

3. Vedení školy spolu s pracovníky školního poradenského pracoviště a třídním učitelem tvoří vyšetřovací tým. Při vyšetřování lze použít následující otázky:

- Kdo je obětí, popřípadě kolik obětí je?
- Kdo je agresorem, kolik agresorů je?
- Kdo z nich je iniciátor, kdo aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem?
- Co, kdy, kde, a jak dělali agresori obětem?
- K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?
- Jak dlouho šikana trvá?

4. Vyšetřovací tým zajistí ochranu oběti šikany.

5. Vyšetřovací tým se spojí s rodiči případné oběti, konzultuje s nimi výskyt nepřímých znaků šikany. Požádá je o pomoc a spolupráci.

6. Vyšetřovací tým vyslechne oběť – citlivě, diskrétně, zaručí bezpečí a důvěrnost informací. Upozorní, že nebude problém řešit před celou třídou!

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

7. Vyšetřovací tým vyslechne agresory, případně konfrontuje agresory mezi sebou. Snaží se najít nejslabší článek, dovést je k přiznání či vzájemnému obviňování.

8. Vyšetřovací tým svolá **výchovnou komisi**, která se skládá z vedení školy, pracovníků ŠPP, TU a zákonného zástupce. Zde dojde k seznámení s problémem. Kázeňským postihem agresorů se zabývá Školní řád, dále Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. 24246/2008-6, čl. 5 – výchovná opatření.

Struktura výchovné komise:

- Úvod, přivítání – *vedení školy*.
- Seznámení rodičů s problémem, který jsme zjistili – projevy chování u jednotlivého konkrétního dítěte (agresora) – *vyšetřovací tým, provádí se vždy jednotlivě s každými rodiči – nikdy ne s rodiči*.
- Jaký postoj zaujímá škola k těmto nevhodným a nežádoucím projevům chování – *vedení školy*.
- Vyjádření zákonných zástupců.
- Možná navrhovaná řešení ze strany zákonných zástupců, (možnosti řešení pro nápravu chování u svého dítěte (agresora), aby se situace zlepšila, možnost spolupráce se školou).
- Seznámení rodičů s konkrétními možnými řešeními, které navrhuje škola – *vedení školy*.
- Domluvit se na časovém horizontu (z hlediska nápravy chování agresora) – *TU*.
- Zpětná kontrola (zda se situace zklidnila) – *TU*.

Upozornění rodičů na další výchovná opatření, pokud tato přijatá opatření nepomohou - vedení školy

Pozn. zákonní zástupci jednotlivých žáků (agresorů) jsou zváni na jednání ve škole písemnou formou a mezi jednotlivými jednáními se zákonnými zástupci by měla být časová prodleva. Z tohoto jednání je proveden zápis, který obsahuje (datum, struktura, závěr - na čem jsme se dohodli) podpisy všech zúčastněných, souhlas rodiče, že byl s celou záležitostí seznámen a s navrhovanými řešeními souhlasí.

Seznámení zákonných zástupců oběti se situací, domluva na opatřeních k nápravě vzniklé situace.

Rozhovor se zákonnými zástupci obětí:

- **vedení školy, TU, ŠMP, VP,**
- **jiný den** než výchovná komise, individuální setkání,
- **sdělení** zákonným zástupcům, co jsme v dané věci zjistili (závěry zjištění, domluva na dalších opatřeních),
- **časový horizont** pro sledování situace (14 dní informace o situaci – rodinné a školní klima),
- **spolupráce (ochrana oběti).**

Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek příspěvková organizace

Kontakt na instituce:

odborník:

- CNN Frýdek-Místek, Ing. Martin Lisník
- Pedagogicko-psychologická poradna Frýdek-Místek, Palackého 134
- Praktický lékař dítěte
- Středisko výchovné péče Frýdek-Místek, 1. máje

TU vysvětlí nebezpečí a důsledky šikany ve třídě, oznámí potrestání viníků.

Třídu nadále pozorně sleduje a konzultuje postup s vedením školy, výchovným poradcem či metodikem prevence.

Práce s celou třídou

- nastavení pravidel – charta třídy (nutno dodržovat všichni!),
- *TU* + *ŠMP* a informování pedagogického sboru,
- ozdravění třídy – dlouhodobý proces,
- třídu neustále sledovat,
- při nezastavení problematiky šikanování kontaktovat ŠMP, VP (přivolání pomoci – instituce zabývající se touto problematikou).

Postup vyšetřování v případě, že jde o projev pokročilé a nestandardní šikany – škola požádá o pomoc odborníky zvenku:

Dojde-li k závažnějšímu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitelka školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR.

Dále ředitelka školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležité spolupráce vedení školy s dalšími institucemi a orgány.

Zejména:

- **V resortu školství** – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry.
- **V resortu zdravotnictví** – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie.
- **V resortu sociální péče** - s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence-

S dalšími organizacemi, specializujícími se na prevenci a řešení šikany.

**Základní škola a mateřská škola Dobručice, okres Frýdek-Místek
příspěvková organizace**

7. Výchovná opatření

Dále pracovat s agresorem /jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí. V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů nebo psychiatrů.

Pro nápravu situace ve skupině **pracovat s celým třídním kolektivem**. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina).

Další práce se třídou je v kompetenci TU, školního psychologa, ŠMP, případně pracovníků organizací specializujících se na prevenci a řešení šikany.

Další výchovná opatření vycházejí z platného znění Školního řádu.

**Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek
příspěvková organizace**

Příloha č. 3

Materiál pro rodiče o nebezpečí Internetu

Vážení rodiče,

na základě šetření mezi žáky naší školy jsme zjistili, že většina dětí má doma přístup k internetu. Jsou tak vystaveny rizikům, která nebezpečně narůstají. Jedná se zejména o nebezpečí navázání kontaktu s neznámým člověkem a hraní agresivních her nebo vznik závislosti na PC hrách.

Proto vám nabízíme deset rad, jak předcházet těmto rizikům:

- 1) převezměte zodpovědnost (dítě od vás čeká zajištění bezpečí, je nutné mu jej poskytnout),
- 2) vzdělávejte se v oblasti IT,
- 3) komunikujte s dětmi o výhodách a nevýhodách PC,
- 4) nastavte pravidla (např. nesdělovat osobní informace),
- 5) zajistěte dodržování pravidel!
- 6) mějte počítač ve společné místnosti (příležitost láká...),
- 7) využijte technologické nástroje (filtry, omezení...),
- 8) mějte věci pod kontrolou (máte-li zodpovědnost, mějte i pravomoc, kontrolujte instalace programů...),
- 9) nenechte děti volně se setkávat s internetovými přáteli,
- 10) kontrolujte historii navštívených stránek (popřípadě elektronickou poštu).

**Základní škola a mateřská škola Dobratice, okres Frýdek-Místek
příspěvková organizace**

Příloha č. 4

Seznam institucí a organizací v oblasti prevence v regionu:

- Magistrát města Frýdek-Místek, odbor sociální péče, www.frydekmostek.cz - odbor sociálně právní ochrany dětí, tel. 558609435, bohacikova.renata@frydekmostek.cz - odbor sociálního poradenství pro mládež, tel. 558609699, stopkova.miroslava@frydekmostek.cz
 - Středisko výchovné péče Frýdek-Místek, 28. října 1639, www.dum-ostrava.cz tel. 558 647 276, svp-fm@quick.cz
 - Kontaktní centrum Renarkon, o.p.s., Hotelový dům Paskov, Pionýrů 747, www.renarkon.cz tel. 606 694 244
 - Rodinná a manželská poradna Frýdek-Místek, Jiráskova 457, www.cepp.cz tel. 558 438 600
 - Sociálně aktivizační služba při Rodinné a manželské poradně Frýdek-Místek tel. 6080607 851
 - Probační a mediační služba Frýdek-Místek, Politických obětí 128, www.pmscr.cz tel. 558 648 061, mtkac@pms.justice.cz Charita Frýdek-Místek,
 - Klub Nezbeda, F. Čejky 450, www.fm.charita.cz tel. 558 435 449, klubnezbeda.fm@caritas.cz Charita Frýdek-Místek,
 - Terénní služba Rebel, Sadová 604, www.fm.charita.cz tel. 605 121 471 Charita Frýdek-Místek,
 - Centrum Pramínek, www.fm.charita.cz tel. 733 676 671
 - Městská policie Frýdek-Místek, Mgr. Lenka Biolková – manažer prevence kriminality, tel. 777 921 360
 - Slezská diakonie, Sociální asistence Frýdek-Místek, Kostíkovo náměstí 646, www.slezskadiakonie.cz tel. 734 353 762, asistence.koor.fm@slezskadiakonie.cz
 - Modrý kříž Frýdek-Místek, Malý Koloredov 811, www.modrykruz.org tel. 595 534 445, 731 494 697
-